

ROBERT FLOCKHART

Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid. Jeremia 31: 3b.

Robert Flockhart, in 1778 niet ver van Glasgow geboren, was de zoon van een arme Schotse fabrieksarbeider. Zijn ouders schijnen zich om het godsdienstige niet veel bekommerd te hebben, want zij lieten het er bij, hem de Catechismus te laten leren, en hem van zijn de tot 10de jaar naar school te zenden. Daarbij groeide hij in die verderfelijke omgeving op, welke het leven in grote fabriekssteden meebrengt.

Na het voleindigen van de schooltijd werd hij bij een hoefsmid in de leer gedaan. Hier bleef hij zeven jaren, maar daarna begon hij een recht zwervend leven, waarin hij naar zijn welgevallen van plaats tot plaats trok, en het nimmer lang in een dienst uithield.

Ook had hij reeds lang een tegenzin in zijn handwerk, en zo liet hij zich tenslotte op 19-jarige leeftijd voor de krijgsmacht aanwerven, en spoedig daarna eerst naar Guernsey, later naar de Kaap de Goede Hoop inschepen. De dienst kwam hem aanvankelijk hard voor; in de eerste veertien dagen hadden zij stormachtig weer op zee; hij kwam niet uit de kleren en had nauwelijks een hoop touwwerk tot legerstede. Daarenboven bekwam hij van een sergeant, wiens bevelen hij verzuimd had na te komen, een geducht pak slagen, waarover de jonge soldaat zeer gevoelig was.

Toch heeft hij later deze eerste gevoelige tuchtiging menigmaal geroemd als de oorzaak, dát hij later nimmer de zweep bekomen heeft. Ook het gedrag van zijn kameraden, die de ganse dag niets deden dan vloeken, zweren en onderling twisten, ontstelde hem in het eerst, want zulk een gezelschap kwam hem toch te slecht voor. Langzamerhand werd hij echter aan al hun zonden gewend, en zijn hart verhardde zich meer en meer.

Op de reis van Engeland naar de Kaap werden door een hevige ziekte meer dan honderd soldaten aan boord weggerukt; menigeen stond gezond op en was in de loop van de dag reeds een lijk. Men naaide de doden dadelijk in hun hangmatten, bevestigde een zak met zand aan hun hals en wierp hen in de zee, daar men de ziekte voor een soort van pest hield. Meermalen werd het leven der schepelingen ook door hevige stormen in gevaar gebracht; maar de gedachte aan God en de eeuwigheid kwam onder dit alles zo weinig bij de ruwe, goddeloze manschap op, dat zelfs de zichtbare nabijheid van de dood onze jongen soldaat niet ontroerde.

Na de aankomst aan de Kaap duurde de sterfte voort, want hoewel water en lucht hier zeer gezond waren, berokkende toch vele soldaten zich door hun uitpattingen en het overmatig gebruik van ooft en wijn, dat daar bijna om niet te bekomen was, een snelle dood. Dat Flockhart's leven gespaard bleef, was geenszins een bewijs, dat hij het beter maakte dan de overigen, maar alleen het geval van Gods bijzondere bewaring over hem, want ook hij vierde aan de zondige lusten de ruimste teugel, gebruikte de Zondag tot des groter uitpattingen, en trachtte in het pralen met zijn goddeloosheid zelfs zijn metgezellen te overtreffen. Diefstal en roverijen, zelfs op eigendommen van de bewoners, waren niets ongewoons onder he eenmaal nam Flockhart zelfs deel aan een samenzwering tegen de generaal.

Door een wondervolle leiding der Goddelijke barmhartigheid ontging hij echter de welgegronde verdenking, terwijl zijn medeschuldigen ontdekt, de aanvoerder tot verbanning en de anderen tot zweepslagen veroordeeld werden.

Maar Flockharts hart was gevoelloos voor alle genadebetoon des Heeren, en zijn

geweten bleef ongeroerd. "Hoewel ik," merkte hij aangaande deze tijd aan, "erger was dan mijn kameraden, genoot ik in het leger toch alle achting. Mijn oversten waren over mij tevreden want ik was listig gelijk de meester, die ik diende; ik zocht de officieren te behagen, hun achting te verwerven en de zweep te ontgaan. In het geheim diende ik hiervoor de zonde met een onverzadelijke begeert, en gevoelde hierover niet de minste schaamte, zolang het maar niet openbaar werd."

Niettegenstaande dit, openbaarden zich bij Flockhart sommige goedaardige trekken. Zo voldeed hij met bereidwilligheid aan het verzoek van een soldatenvrouw, om haar kleine jongen te leren lezen; ja, hij kreeg zelfs het kind lief en zorgde in de uren van onderricht steeds nuchter te zijn, om de knaap geen slecht voorbeeld te geven.

Een officier was in een duel zwaar gewond; Flockhart werd met zijn verpleging belast. Hij vatte werkelijk een hartelijke genegenheid voor de arme lijder op en verzorgde hem met de grootste opmerkzaamheid.

Op zekere dag had hij hem juist van het bed in een leuningstoel gedragen en met kussens ondersteund, toen de officier eensklaps een hevige bloedstroom ontsprong en hij onder de uitroep: "O God, het is gedaan met mij!" de geest gaf. Een soldaat, die kwam toesnellen, vond Flockhart schreiende als een kind en verhaalde dit in het regiment, waar, hij over deze weekhartigheid allerlei spot moest verduren.

Bij deze zelfde gelegenheid kwam bij hem een van die vreemde tegenstrijdigheden aan het licht, welke soms in het hart des mensen kunnen bestaan. De gestorvene had een Bijbel nagelaten, en Flockhart, die er geen bezat, kwam op de gedachte om de officier, die de nalatenschap moest regelen, te zeggen, dat de verstorvene hem die Bijbel geschonken had, waar evenwel niets van waar was. De officier maakte echter geen bedenking en zo kwam Flockhart door een leugen in het bezit van Gods Woord.

In het jaar 1803 werd de Kaapkolonie door de Engelsen aan Nederland overgedragen. Enige regimenten van het Engelse leger keerden nu naar huis terug, andere werden naar Indië verplaatst. Flockhart behoorde tot een dezer laatste. Met zijn gedrag werd het hoe langer hoe erger, en de goede luim, die hem voorheen in de omgang met anderen aangenaam maakte, week daarbij meer en meer, en maakte plaats voor een verdrietige, twistgierige en strijdlustige stemming. Ook hij ervoer het, dat de dienst der zonde voor dit leven onmogelijk gelukkig kan maken.

Op zekere dag, toen hij als gewoonlijk zich half dronken te slapen gelegd had, kwam een sergeant tot hem om hem iets te bevelen. In zijn rust gestoord en nog door de drank beneveld, weigerde hij te gehoorzamen. Hij werd voor de krijgsraad gebracht en tot 150 zweepslagen, benevens het verlies van, zijn korporaalsrang veroordeeld. De zweepslagen werden hem echter kwijtgescholden, maar zijn korporaalsstrepen werden hem voor het front van geheel het regiment ontnomen.

Deze eerste vernedering mishaaide hem wel is waar zeer, maar toch had zij geen de minste heilzame indruk op zijn ziel. Veelmeer zocht hij zijn schande door de sterke drank te vergeten en stortte zich nog meer dan vroeger in de diepte der zonde.

Weldra volgde een tweede tuchtiging, want God had gedachten des vredes over hem, en wilde hem uit de dienst der ongerechtigheid tot Zich trekken. Hij werd ziek en naar het hospitaal gezonden. Van zijn makkers gescheiden en door verveling gekweld, nam hij hier zijn toevlucht tot het lezen van boeken. De "Reizen van Cook" boeiden hem en maakten hem begerig meer te lezen. Daarna viel hem een godsdienstig boek in handen, dat met hogen ernst tot schuldbesef en bekering vermaande. Toen hij daarin las van het jongste gericht, waarin alle mensen voor God zullen verschijnen, maakte dit een diepe indruk op zijn gemoed. Hij was overtuigd dat het waar was en dat ook

hij eens voor dit gericht zou komen om van al zijn zonden rekenschap te geven. Naar zijn gewoonte kon hij het ook in het bijzijn der andere zieken niet laten gedurig te vloeken.

"Welk een vloeker zijt gij toch!" sprak een jonge Ier.

"Zo, heb ik gevloekt?" antwoordde Flockhart, "ik zal die slechte gewoonte zien af te leren." Hij nam zich dat werkelijk ernstig voor, en na verloop van veertien dagen had hij geleerd te spreken zonder vloeken. Dit was de eerste vrucht van de heilzame schrik, die gemeld boek bij hem had verwekt.

Om in zijn besluit niet weer aan het wankelen gebracht te worden, besloot hij voortaan ook de omgang met vloekers te mijden. Tot hiertoe had hij in het hospitaal met zes soldaten, die in zijn slechte gewoonte deelden, aan een dis gegeten. Hij zocht nu een plaats aan een andere tafel en gaf zelfs aan zijn voormalige vrienden kennis van de reden, waarom hij dit deed. Daarna bad hij om de zegen Gods in Christus Jezus over zijn spijze. "Nooit." betuigde hij later: "smaakte mij een maaltijd zo heerlijk, het kwam mij voor de beste te zijn van heel mijn leven."

Zo trok de Heere hem meer en meer tot Zich. Daar hij wist dat de officier, die met het toezicht op het hospitaal was belast, een Christen was; zo verzocht hij hem om godsdienstige boeken. De sergeant leende er hem enige, maar merkte aan, dat vele boeken hem misschien meer kwaad dan goed zouden doen en rade hem aan zich eerst alleen aan Gods Woord te houden.

Flockhart volgde deze raad en zonderde zich voor goed van zijn voormalige metgezellen af, in wier gezelschap hij zich toch geenszins meer op zijn plaats gevoelde. Hij stelde zich hierdoor gewis aan allerlei spotternij en verwijting van hun zijde bloot, maar dit vermeederde nog slechts zijn verlangen, om tot het volk des Heeren te behoren.

Dikwijls begaf hij zich na zonsondergang op het platte dak van het huis om alleen te zijn. Nadat de sergeant zich van de oprechtheid zijner gezindheid overtuigd had, nodigde hij hem, uit aan zijn huiselijke godsdienst deel te nemen, waarbij hij nu eens een predicatie voorlas, dan weer een gedeelte der Heilige Schrift verklaarde.

Flockhart nam dit aanbod dankbaar aan, en het kwam hem menigmaal voor, alsof de sergeant bij die gelegenheden alles alleen niet het oog op hem sprak, zo drong elk woord tot in zijn hart en geweten door. Langzamerhand week de verharding zijns harten, en eindelijk openbaarde hij de sergeant in vertrouwen, dat hij niets vuriger wenste dan zich geheel aan de Heere te wijden.

Deze herinnerde hem, dat hij zich dan tot Been onophoudelijke hevige strijd had voor te bereiden, maar dit ontmoedigde hem in het minst niet, en zijn volgend leven heeft op de beslistheid van zijn keuze het onmiskenbaarste zegel gedrukt.

Weldra werd het hem een behoefte, al zijn zonden gedurig voor God te belijden, en zijn hart werd daarbij menigmaal zó door de liefde van Christus vervuld, dat het hem was als stonden alle engelen Gods om hem heen, om zich in zijn bekering te verheugen, en het geloof, dat hij in Jezus' bloed van al zijn zonden gereinigd was, deed zijn ziel huppelen.

Maar op deze eerste blijdschap volgde een tijd van vreselijke angst en bestrijding. Zijn vele en gruwelijke zonden stelden zich tussen hem en de Heere en gedurende een ganse maand waagde hij het niet, een ogenblik te slapen, uit vrees van in de hel te zullen ontwaken. Al zijn bidden was te vergeefs; hij kon geen vrede vinden. Terwijl hij zo op zekere dag erger dan ooit door vrees voor de hel gefolterd werd, verlangde de vrome sergeant, dat hij met hem bidden en een lied zingen zou. "Ik gevoelde," zo verhaalt hij zelf, "diep mijn onwaardigheid voor God. Maar eensklaps werd de gedachte in mij levendig, dat al mijn misdaden bij het kruis van Christus waren

neergelegd. En wat mij toen geschiedde kan ik niet beter vergelijken dan met hetgeen Lot gevoeld moet hebben, toen de engel hem tot zich in het huis nam en alzo verlostte uit de handen dergenen, die hem dreigden te verscheuren. De hel had haar kaken geopend om mij te verslinden, toen plotseling de machtige hand der Goddelijke ontferming mij uit de duisternis trok en overzette in zijn wonderbaar licht, zodat mijn vreselijke zielsangst plaats maakte voor de onuitsprekelijke vrede, die alle verstand te boven gaat en die de vergeving der zonden in het bloed van Jezus Christus in het hart uitstort."

Hoe hoger Flockhart van nu aan de prijs van de aan hem uit genade geworden verlossing leerde schatten, des te smartelijker werd hem de herinnering aan die vele zielen, die zijn zondig voorbeeld mede verdorven had. Hijzelf noemde zich, met het oog op die tijd, een rechte Napoleon in 's duivels heirleger, en brandde thans van verlangen om dezelfde ijver voor het heil der zielen te openbaren, en nog evenlang voor zijn dierbaren Heiland te leven, als hij voor de vorst der hel geleefd had. Wanneer hij slechts zijn God zou kunnen verheerlijken, waren vrijheid of banden, gezondheid of ziekte, leven of dood hem even gelijk.

Dadelijk ving hij aan de zieken in het hospitaal, dat hij eerst na twee maanden zou kunnen verlaten, uit Gods Woord voor te lezen, de gevangenen te bezoeken, en met degenen, die hij op straat ontmoette want zijn kwaal noodzaakte hem niet tehuis te blijven over het heil hunner ziel te spreken.

Hoewel nu van de vergeving zijner zonden verzekerd, was de herinnering er aan hem toch zeer bitter. En de Heere liet hem deze herinnering en verootmoedigde hem steeds meer, en dat zonder twijfel om hem alzo voor de verzoeken te bewaren, aan welke zijn vroeger langdurig vertrouwd zijn met alle zonden hem wellicht meer dan anderen zou blootstellen. Hij paste zelf het woord uit Judas: 22 en 23 op zich toe: "En ontfermt u wel eniger, onderscheid makende; maar behoudt anderen door vreze, en grijpt ze uit het vuur, en haat ook de rok, die van het vlees besmet is."

Hij verklaarde: "Zo heeft de Heere ook met mij gedaan, om mij door de smartelijke herinnering aan hetgeen de zonde mij deed lijden, haar recht hatelijk te maken. Het doet mij denken aan een voorval uit mijn jeugd. Ik had een vink, die ik zeer liefhad. Wij hadden ook een kat, en deze scheen gedurig lust te hebben om mijn vogel tot haar ontbijt te kiezen. Mijn vader, dit bemerkende, wilde haar deze lust benemen en wreef haar bek zolang langs de tralies der kooi, tot hij bloedde. Dit middel hielp. Zo heeft de Heere het met mij gemaakt. De innerlijke tuchtiging om van mijn zonden wil heeft mij voor nieuw zonden behoed. "Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu onderhoud ik uw Woord." (Ps. 119: 67.)

Niet lang nadat hij het hospitaal had verlaten, keerde Flockhart met zijn regiment naar Engeland terug. Hij had thans zijn ontslag uit de dienst kunnen nemen, maar deed dit niet, om niet de schijn te geven, dat zijn bekering hem zijn krijgsmansmoed ontnomen en tot een lafaard gemaakt had. Toch noodzaakte hem na enige tijd zijn gezondheidstoestand zijn overplaatsing bij een veteranencompagnie aan te vragen. Zijn verzoek werd hem toegestaan en hij werd bij het garnizoen van het slot te Edinburgh geplaatst. Aan alle plaatsen, waar hij zich op de terugreis naar Engeland ophield, maakte hij zich elke gelegenheid ten nutte om Gods Woord te verkondigen, en schilderde de onbekeerde veelal de verschrikkingen van het oordeel en de hel, die op hemzelf zulk een aangrijpende en heilzame indruk gemaakte hadden.

Bij een nachtkwartier in een klein dorp, op de weg naar Londen, bekwam hij tot zijn verwondering zijn kwartier in een slecht huis. Vermoeid en uitgeput van de mars,

opende hij zonder verzuim zijn ransel om iets te eten, toen hem inviel zijn gebed hier overluid te doen en daarbij tevens de Heere te smeken om de bekering der arme, verloren zondaressen, die hem omringden en een vreselijk verderf tegemoet gingen.

Zijn biddende woorden maakten zulk een diepen indruk op die schuldige vrouw, dat zij het niet waagden een enkel woord te spreken terwijl hij at. Ook hij bewaarde het zwijgen, "om," verhaalde hij, "den prikkel der wet de weg te laten bereiden voor de goede boodschap des heils."

Toen hij echter zijn maaltijd geëindigd had, verkondigde hij haar de volle, onverdiende vergeving aller zonden, die Jezus Christus ook voor de grootste en schuldigste zondaar verworven had en haar allen aanbood. Nadat hij haar klaar en duidelijk de weg des heils geleerd en aanprezen had, nam hij zijn ransel op en verliet haastig het huis, gedachtig aan het woord des engels tot Lot: "Haast u om uws levens wil, en zie niet om." Hij kende de diepe verdorvenheid zijns harten te goed, om niet haastig het bijzijn dergenen te ontvluchten, wier triomf het geweest zou zijn, hem weer in het net der zonde te verstrikken.

In zijn vaderland teruggekeerd, vroeg hij een verlof aan, om zijn bejaarde ouders weer te zien. Zijn vader stond juist boven aan de trap, toen Flockhart in zijn rode uniform met de ransel op de rug de deur binnentrad.

"Daar is eindelijk onze Robert terug," riep de grijsaard en rende, vol vreugde tot zijn vrouw in de kamer. Dat was van beide zijden een Heerlijke ontmoeting. Toen de eerste begroeting voorbij was, nodigde de zoon zijn ouders uit, met hem neer te knielen en de Heere voor hun vereniging te danken, en voornamelijk Hem hiervoor te prijzen, dat hij thans een ander mens geworden was dan toen hij de ouderlijke woning verliet. Zijn ouders scheen zich over zijn verandering te verblijden en hij had hierover een lang en heilzaam onderhoud met hen. Eer een van hun er aan dacht, was het tijd geworden om zich ter ruste te begeven.

"U houdt toch huiselijke godsdienst?" vroeg Robert.

De ouders lieten het hoofd zinken.

"Neem jij de Bijbel, Robert," sprak de moeder.

"Nee, nee," antwoordde hij, "dat is de roeping van het hoofd van het gezin."

"Maar ik kan niet bidden," zuchtte de vader.

"Nu, zeg dit eenvoudig aan de Heere Jezus; dat is reeds een gebed."

En Robert ging niet naar bed, eer zijn vader aldus begonnen was.

Toen de zoon zijn ouders het volgende jaar andermaal bezocht, vond hij bij hen een regelmatige, huiselijke godsdienst; en de vader had door genade bidden geleerd, beter dan de zoon, meende deze.

Flockhart trad thans in het huwelijk met een gelovige vrouw, die hem vele jaren lang tot steun en troost was.

"Ik heb de allerbeste vrouw gehad," zei hij aan het einde van zijn leven tot een vriend, "wij waren juist een span. Toen ik haar kwam vragen, zei zij mij: "Ik heb God altijd gebeden niet toe te laten, dat ik huwde, wanneer Hij mij niet een man des gebeds toeschikte."

Het werd Flockhart thans vergund, in de stad een eigen woning te hebben. Hij huurde een paar kamers, maar onder uitdrukkelijke voorwaarde, dat zijn huisHeere hem volle vrijheid moest laten om er zijne, geestelijke liederen naar hartelust te zingen.

Zijne gestrengte beginselen en nauwgezette wandel, alsmede de meestal enigszins scherpe wijze, waarop hij zijn kameraden aanpakte en hen hun zonden voorhield,

berokkenden hem velerlei spot en vervolging. In plaats van hem te ontmoedigen, maakte hem dit echter slechts te vuriger.

Hij zag al spoedig naar enen ruimere werkkring om en ving met twee kinderen een school aan, die weldra tot vijftig leerlingen aangroeide. Zijn hoofddoel was, de kinderen tot de dierbare Heere Jezus te brengen en hun de woorden van de Heilige Schrift in het geheugen te prenten. Hij had zelf in zijn jeugd enige kostelijke spreuken op de school van buiten geleerd, en zij waren niet uit zijn geheugen gewist. Onder anderen ook Jesaja 1 vers 18: "Komt dan, en laat ons samen richten, zegt de Heere; al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw, al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol."

Twintig jaren lang had hij nooit aan dit woord gedacht; maar toen de Heilige Geest aan zijn hart aanving te werken, hem tot bidden aandreef en hij gevoelde, dat hij niet bidden kon, toen viel hem eerst het gebed des Heeren, daarna deze belofte uit Jesaja te binnen, die hem bemoedigde om de Heere zijn zonden te belijden en om vergeving te smeken. Op grond dezer ervaring hoopte hij ook in de zielen van zijn jonge leerlingen, door het van buiten leren van teksten, een goed zaad te leggen, dat, al was het ook eerst na 20 of 30 jaren, vruchten ten eeuwigen leven zou kunnen voortbrengen.

En deze hoop was met ijdel. Sommige dezer kinderen zijn jong, maar gelovig gestorven, anderen kwamen op rijpere leeftijd tot het geloof, en een van hen ging als zendeling naar Afrika.

Wel twintig jaar lang was Flockhart een getrouw bezoeker der hospitalen van Edinburgh. De herinnering aan zijn langdurige ziekte in Indië boezemde hem in 't bijzonder medelijden met de zieken in, en hij werd overal gaarne gezien, daar hij geen besmetting vreesde en te allen tijde geroepen kon worden. Ook ter dood veroordeelden genoten in hoge mate zijn belangstelling. Eenmaal bracht hij vier nachten achtereen met zulke ongelukkigen door; en meer dan eens genoot hij de zaligheid, te ervaren, dat zij gelijk de moordenaar aan het kruis, zich nog in hun laatste uur tot de Heere Jezus wendden.

Zijn hoofdbezigheid was echter straatprediking.

Hij was het, die deze wijze van Evangelieverkondiging, thans in Engeland zo algemeen aangevangen, het eerst in beoefening bracht. Zo dikwijls hij namelijk iemand op straat ontmoette, die vloekte of iets anders deed dat verkeerd was, dan vermaande hij hem dadelijk op de plaats zelve hierover, wat dan natuurlijk de aandacht der voorbijgangers opwekte. Was hun aantal tot een kleine hoop aangegroeid, dan richtte hij zich tot hen allen, herinnerde hun enig woord der Schrift, spoorde hen aan tot bekering en geloof, en ging hiermede voort zolang er nog één was, die naar hem luisterde.

Natuurlijk baarde deze nieuwigheid aanvankelijk groot opzien, en Flockhart werd meer dert eens als rustverstoorder in de gevangenis geworpen. Maar ook hiervan maakte hij een goed gebruik, door telkens de gevangenbewaarders en politieagenten het Evangelie te verkondigen. "Wie weet," zei hij, "of God mij niet juist hierom daarheen bracht, om deze armen mensen, die nooit in een kerk komen, de waarheid te betuigen. Overigens," voegde hij er bij, "ben ik nooit in de gevangenis geweest, of de oppassers waren blij, dat ik weer heenging."

Nauwelijks weder in vrijheid gesteld, begon hij weer met nieuwe ijver op straat te prediken; vervolging, spot en hoon vermeerderden slechts zijn blijdschap en onverschrokkenheid. "Het is een slechte prediker, die de duivel niet brullen doet," heeft een Engels schrijver gezegd, en op dit woord, dat hij dikwijls aanhaalde, zich

beroevende, liet Flockhart zich door geen tegenstand weerhouden. Toen hij eens weder in de gevangenis zat, trad de commissaris van politie binnen. "Waar is de straatprediker?" vroeg hij.

"Hier ben ik," was dadelijk Flockhart's antwoord.

"Nu, predik dan nu eens, dat ik het hoor," spotte deze.

De gevangenen liet zich geenszins van zijn stuk brengen, maar vatte aanstonds vrijmoedig het woord en vermaande de aanzienlijke man ongeveer gelijk Paulus eenmaal Felix vermaande.

"Wel, ik zie genoeg, dat gij het prediken werkelijk verstaat; gij kunt nu ophouden," sprak de verbaasde commissaris na enige ogenblikken, en verwijderde zich.

Zo verrichtte Flockhart zijn werk vele jaren lang. Elke avond te 9 uur, welke tijd hij voor de meest geschikte hield zag men hem met een lantaarn in de hand aan dezelfde plaats. Toen hij ouder werd had hij een geleider, die de stoel droeg, waarop hij gewoonlijk ging staan. Koude, regen noch sneeuw konden hem van zijn post verdrijven.

Op zekere avond viel de regen bij stromen van de hemel.

"Moet u, mijnheer Floekhart, bij zulk een weer zult gij toch niet prediken?" vroeg hem een vrouw.

"Stil vrouw," antwoordde hij, "en dank de Heere, dat Hij op zulke ellendige wezens, als gij en ik, geen vuur en zwavel doet regenen."

Om de aandacht te trekken, ving hij gewoonlijk aan met een lied te zingen, en weldra verzamelde de menigte zich om hem heen, voornamelijk de armsten en ellendigsten van het volk.

"Het was een treffend aanblik," verhaalt een ooggetuige, "deze door inspanning, strijd en rusteloze ijver uitgeputte grijsaard te zien, hoe hij in het gebed zijn hart voor God uitstortte en dan woorden vol kracht en liefde, vol zorg over hun eeuwig heil tot de aanwezigen richtte."

De ouderdom, die meest altijd het vuur der hartstochten vermindert, verlamde zijn ijver niet. Uit aanhoudende Bijbelstudie en innig gebed schepte hij steeds nieuw liefde tot de zielen en nieuw kracht tot het werk, dat hij met onvermoeide getrouwheid voortzette.

"Op zekeren avond," bericht een zijner vrienden, "wilde ik hem vóór zijn gewoon predikuur bezoeken. Er was geen licht in zijn kamer en ik hoorde hem heel luid met de Heere spreken als met een vertrouwde vriend. Hij legde zijn smarten, vrezes, verwachtingen en plannen voor de Heere bloot. "O Heere!" bad hij, "verlaat Edinburgh niet, verlaat Edinburgh toch niet! Zal dan onze prediking vruchteloos zijn? De gewetens worden niet getroffen, de harten niet verbroken, de zielen niet gered. De vijand breekt los als een stroom. O, laat de kracht Uwer genade openbaar worden! Heere verlaat Edinburgh niet!"

Het was in waarheid een worstelen met God en een zuchten tot Hem uit de diepste diepte der ziel.

"Het gebed," placht hij te zeggen, "is de helft van ons werk, en wel de beste helft. Wat zullen wij, arme, zwakke, schepselen, aanvragen, wanneer God ons zijn kracht niet mededeelt?" Een van zijn geliefkoosde uitdrukkingen was: "Men moet niet alleen grote dingen van de Heere bidden, maar ze ook met vertrouwen verwachten"

Nimmer ging hij heen om te prediken zonder vooraf langen tijd in den gebede met God verkeerd te hebben, en als hij terugkwam, dan ontstak hij zijn vuur en smeekte andermaal de Heere, om het gesproken woord voor de een of andere ziel tot bekering

te doen strekken.

Gedurende de ganse veldtocht naar de Krim¹ verzuimde hij geen enkele dag in het bijzonder voor de soldaten te bidden; vernam hij dan een roemvol wapenfeit, dan ontvlamde tevens weer de oude krijgsmansmoed in zijn binnenste. Dan wreef hij zich vergenoegd de handen en riep uit: "Zouden de strijders van Christus het ook zo niet maken? Men moet niet alleen vuur geven, maar de vijand met de bajonet aanvallen en tot het hart zijner slagorde doordringen. Driemaal "hoera!!! roepen en zijn vaandel veroverd! Zo behaalt men de overwinning!"

Een plotselinge verlamming maakte aan zijn rusteloze werkzaamheid een einde. Enige tijd zweefde hij tussen leven en dood; het gevaar ging evenwel voorbij, maar hij bleef voor de laatste jaren zijns levens voor allen arbeid ongeschikt. Toch bleven zijn opgeruimdheid en levendigheid onverstoord, en nooit vond men hem neerslachtig. Zich steeds in de Heere te verblijden, achtte hij evenzeer zijn dure roeping als het gebed, en christelijke vreugde voor de beste wijze om de God aller vertroosting te verheerlijken.

Zijn ziekte beschouwde hij als een weldaad, hoewel hij menigmaal zei: "De vleugelen zijn mij thans gekort; ik heb veel van een vogel, die men een steen aan de poten gebonden heeft. Maar de tijd zal spoedig komen, dat ik van die last bevrijd word. Ha, hoe zal ik weer verjongen, wanneer ik in het vrije land hierboven aanland; dan zal ik de vleugels kleppen en opstijgen. De hemel zal van mijn halleluja's weergalmen, en mijn loflied voor God en het Lam zal nimmer verstommen!"

Hoe meer zijn aardse leven ten einde spoedde, des te meer hielden hem de dingen, die boven zijn, bezig. "Geloof, hoop en liefde," zei hij eens, "zijn onze getrouw geleiders tot aan de poort van het Vaderhuis. Maar daar gekomen, neemt het geloof vriendelijk afscheid en zegt: "Nu hebt gij mij niet meer nodig, want gij ziet van nu aan niet meer als door een sluier." Ook de hoop verlaat ons, terwijl zij zich verheugt ons tot daar ondersteund te hebben; maar de liefde spreekt met een zalige lach: "Wij beiden scheiden nimmer. Ik ga met u binnen en zal in alle eeuwigheid uw gezellin zijn."

Zijn christelijke beslistheid en onverschrokkenheid hadden hem ten slotte toch het vertrouwen en de hoogachting zijner medeburgers doen verwerven, en zijn begrafenis in Edinburgh was als die van een weldoener van allen.

Op de lijkbaar, die door soldaten gedragen werd, lagen zijn oude Huisbijbel en het gezangboek, waarvan hij zich zoveel jaren bij zijn straatprediking bediend had. Het stedelijk bestuur, benevens de predikanten der verschillende kerkgenootschappen volgden ook zijn lijk, en van alle zijden drong het volk zich vol liefde en deelneming bijeen, om nog eenmaal hun hoge achting te betonen voor de man, die zo getrouw en liefdevol het heil van hun zielen op het hart droeg.

Vreest niet voor degenen, die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden; maar vreest veel meer Hem, die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel. Matth. 10: 28

¹ De Krimoorlog, 4/-16) oktober 1853 – 13-25) februari 1856, was een conflict, uitgevochten tussen het Keizerrijk Rusland en een alliantie van het Tweede Franse Keizerrijk, het Britse Rijk

